

РЕКОМЕНДАЦІЇ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ФОРУМУ
"ФОРМИ ТА МЕХАНІЗМИ БЮДЖЕТНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ
ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ", 6/06/2008

6 червня 2008 року в м. Києві відбувся Фінансово-економічний форум на тему «Форми та механізми бюджетної підтримки розвитку житлово-комунальної інфраструктури», організаторами якого виступили Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень спільно з Міністерством з питань житлово-комунального господарства України за підтримки проекту «Реформа місцевих бюджетів в Україні»(РМБУ) та фінансування Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

В роботі Форуму взяли участь представники органів державної влади (Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України, Міністерства з питань житлово-комунального господарства України, Міністерства регіонального розвитку та будівництва України), народні депутати України, працівники органів місцевого самоврядування, міжнародних структур та організацій, неурядових організацій, науковці та експерти.

Форум мав на меті професійне обговорення державної політики у сфері житлово-комунального господарства, аналіз стратегії розвитку житлово-комунальної інфраструктури та бюджетної підтримки галузі в умовах здійснення бюджетної реформи. На заході також розглядались такі питання:

- Бюджетна підтримка як елемент запровадження приватно-публічного партнерства у сфері житлово-комунального господарства;
- Підвищення ефективності бюджетної підтримки житлово-комунального господарства;
- Підвищення ефективності методів бюджетної підтримки житлово-комунального господарства на місцевому рівні.

В ході обговорення учасники Форуму дійшли наступних висновків:

Сфера житлово-комунального господарства є однією з найважливіших та найбільш визначальних в економічній системі України. Стан розвитку сфери ЖКГ та рівень якості послуг, що надаються нею, значною мірою визначають рівень життя українських громадян. Загальна економічна ситуація, а також бюджетна політика у сфері житлово-комунального господарства суттєво впливають на комунальне господарство країни. Саме тому бюджетна політика країни має бути спрямована на залучення приватного сектору у галузь житлово-комунального господарства.

Найактуальнішим на думку всіх учасників Форуму залишається питання ефективного використання коштів, які виділяються державою на підтримку житлово-комунальної інфраструктури. Зокрема, учасники відзначили необхідність спрямування цих коштів, перш за все, на підтримку програм кредитування інвестиційних проектів.

Враховуючи вплив цієї сфери на рівень людського розвитку в цілому, можна сказати, що саме від цієї галузі залежить створення гідних умов для життя громадян. Але основна проблема полягає в тому, що система існування галузі житлово-

комунального господарства базується на застарілих принципах і не відповідає тим змінам, які вже відбулись в економіці, політиці розвитку місцевого самоврядування.

Бюджетна підтримка має орієнтуватись не на виділення коштів для утримання галузі, а на зацікавленість підприємств в отриманні кредитів для виконання інвестиційних та інноваційних проектів. З цією метою необхідно залучати кошти і для забезпечення здорового фінансово-економічного стану житлово-комунального господарства. Натомість, виробництво послуг має покриватись платежами за ці послуги. Якщо в минулі роки держава брала на себе покриття значної частини видатків за надані послуги, сьогодні ситуація змінюється, доходи населення зростають і тому перехід на фінансування безпосередніми споживачами послуг стає необхідним і виправданим.

Серед найголовніших проблем, які заважають оздоровленню стану ЖКГ, такі:

- тарифна політика – тарифи для населення не відшкодовують витрати на виробництво та надання цих послуг, які постійно зростають;
- неплатежі за споживання послуг – низька відповідальність споживачів за несвоєчасну або неповну оплату спожитих послуг;
- значна кількість пілг – оплата, яку сплачують споживачі має бути повною, а вже потім має здійснюватись відшкодування з бюджету ;
- підвищення ефективності використання бюджетних коштів;
- облік послуг, які надаються – прозорість у відношеннях між споживачем і надавачем послуг.

Бюджетні кошти не мають бути основним джерелом розвитку сфери житлово-комунального господарства. Підтримка має здійснюватись на зворотній основі економічно-сильним підприємствам, а держава має надавати кошти для вирішення ключових проблем, пов'язаних з регулюванням, обліком та інноваціями в житлово-комунальній галузі, отже там, де неможливо це врегулювати за рахунок тарифів. Саме тут потрібні значні разові державні капітальні вкладення.

Учасниками Форуму було зазначено, що принципи і підходи бюджетної підтримки в нашій країні не відповідають вимогам СОТ. З боку держави на розвиток галузі ЖКГ спрямовуються досить значні дотації і, при цьому, ринкові відносини в цій сфері не працюють. Вищезазначене зумовило те, що бюджетна підтримка є практично єдиною можливістю для підприємств ЖКГ вижити. В свою чергу, це є неефективне використання бюджетних коштів, оскільки бюджетна підтримка має стимулювати підприємства.

Негативним наслідком безповоротної бюджетної допомоги стає вкрай низька зацікавленість підприємств в реалізації інвестиційних та інноваційних проектів

Необхідно привести норми бюджетної підтримки у відповідність до норм СОТ.

Часта зміна порядків використання коштів призводить до зростання кількості незавершених об'єктів, негативно впливає на ситуацію в регіонах, що призводить до загострення соціальних проблем.

Важливим завданням стає необхідність забезпечення відповідності критеріїв бюджетної підтримки напрямам розвитку економіки регіонів та держави в цілому.

Маємо досягти зрозумілості критеріїв бюджетної підтримки всі мають розуміти, зокрема і органи місцевого самоврядування і підприємства і населення на які напрями і на яких принципах буде надавати держава кошти - чіткі зрозумілі та мати максимальну ефективність.

Бюджетна підтримка повинна мати цільовий характер.

Необхідно розвивати приватно-публічне партнерство в розвитку комунальної інфраструктури та проведення структурних реформ.

Необхідно відійти від принципу постійного збільшення видатків в галузь, оскільки це призводить до необхідності збільшення або податкового навантаження, або тарифів, треба зосередитись на підвищенні ефективності використання бюджетних коштів.

Бюджетна підтримка має стати елементом застосування і розвитку механізмів приватно-публічного партнерства в Україні. Особливо на сучасному етапі, оскільки саме держава має допомогти приватним підприємствам в реалізації інвестиційних проектів, щоб приватний сектор був зацікавлений заходити в сектор комунального господарства.

Мета бюджетної підтримки:

- адаптація галузі до ринкових умов господарювання (розроблення нормативної бази, наукові дослідження, впровадження пілотних проектів, відпрацювання нових механізмів управління);
- підтримка точок зростання у пріоритетних для суспільства напрямках;
- залучення в галузь приватних інвесторів.

Необхідно надавати органам управління даної сфері більше повноважень у визначенні принципів і напрямів надання бюджетної підтримки.

Учасники Форуму наголосили на необхідності внесення змін до Бюджетного кодексу України та удосконалення формули розподілу міжбюджетних трансфертів для забезпечення справедливого розподілу бюджетних коштів на душу населення.

В наслідок цього виникає необхідність в розробці методики та законодавчих основ бюджетних механізмів для збільшення можливостей місцевої влади залучати кошти на розвиток галузі ЖКГ, а саме:

- механізми бюджетної підтримки кредитних програм;
- механізми активізації ринку цінних паперів;
- механізми підвищення ліквідності основних фондів муніципалітетів;
- механізми підвищення фіскальної стійкості місцевих бюджетів;
- фінансові механізми приватно-державного партнерства;
- фінансові механізми активізації ролі населення в управлінні майном і ресурсами.

Учасники Форуму звертаються до органів державної влади та громадських організацій з пропозицією врахувати вищенаведені висновки під час здійснення законодавчої роботи та розробки механізмів бюджетної підтримки розвитку житлово-комунальної інфраструктури.